

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 361/08-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti J. B., D., zastúpeného advokátom JUDr. T. G., K., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 98/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 98/2005 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 98/2005 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. J. B. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 350 € (slovom tristopäťdesiat eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. B. v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. T. G., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatštyri centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. februára 2009 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť J. B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. G., K., v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 98/2005.

S'ťažovateľ v s'ťažnosti uviedol, že je žalobcom v právnej veci proti žalovanému F., s. r. o., B., o náhradu škody z dôvodu nesprávnej operácie vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 98/2005. Priet'ahy v konaní podľa neho „preukazuje

skutočnosť, že od podania žaloby na dotknutý Okresný súd Bratislava I uplynuli už takmer tri roky a vo veci nebolo vytýčené ani prvé pojednávanie. Žalobu vo veci 16C 98/2005 podal som na Okresný súd Bratislava I dňa 31. marca 2005 a žalobu v tejto veci podávam po tretí raz ústavnému súdu pre pokračovanie prieťahov v súdnom konaní...“.

Sťažovateľovi bol na základe jeho žiadosti ústavným súdom ustanovený advokát, ktorý doplnil jeho sťažnosť podaním z 9. februára 2009. V doplnení sťažnosti poukázal na pasivitu okresného súdu a na fakt, že väčšina úkonov, ktoré okresný súd vykonával, *„boli absolútne neefektívne a v žiadnom prípade ich nemožno hodnotiť ako úkony, ktoré by korešpondovali s ústavnou zodpovednosťou súdu za dôkladnú prípravu veci a rýchle vedenie konania. Napokon uplatňovanie tejto zásady absentuje v celom priebehu konania, od jeho začatia až do dnešného dňa.“*

Ďalej v sťažnosti uviedol: *„... sme toho názoru, že predmetná právna vec nie je natoľko komplikovaná a náročná, aby mohla ospravedlniť prieťahy vytvorené v predmetnom konaní všetkými dotknutými súdmi. Taktiež máme za to, že správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci absolútne nezapríčinilo spôsobené prieťahy v konaní. Zo súdneho spisu je zrejmé, že prieťahy v konaní boli spôsobené postupom konajúcich súdov.“*

Sťažovateľ uvádza, že prieťahy v konaní namietal v sťažnosti z 15. septembra 2006 adresovanej predsedovi Okresného súdu Bratislava I v zmysle ustanovenia § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predseda tohto súdu v odpovedi z 19. októbra 2006 posúdil sťažnosť ako nedôvodnú. Ďalšiu sťažnosť na nečinnosť okresného súdu podal sťažovateľ 9. júla 2007. Predsedníčka Okresného súdu Bratislava I v odpovedi na sťažnosť z 23. júla 2007 uviedla jednotlivé procesné úkony, ktoré okresný súd vykonával v tom období, avšak nevyjadrila sa k opodstatnenosti sťažnosti.

Postupom všeobecného súdu, ktorý od podania návrhu na začatie konania v priebehu troch rokov neuskutočnil ani jedno pojednávanie, dochádza vo veci podľa sťažovateľa k porušovaniu jeho práv zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil tento nález:

„Konaním Okresného súdu Bratislava I vedeným pod sp. zn. 16 C 98/2005 bolo porušené základné právo Mgr. J. B., nar... bytom D. zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 98/2005 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Mgr. J. B., nar..., bytom D. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.319,39 eur (slovom tritisícristodevätátnásť eur), t. j. 100.000,- Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu Bratislava I ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia ustanoveného právneho zástupcu JUDr. T. G. za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, vo výške 289,74 eur na účet vedený v U. a. s., pobočka K., č. účtu:... do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodnil sťažovateľ pocitom právnej neistoty, v ktorom sa nachádza viac ako tri roky a ktorý mu spôsobuje *„nadmerné stresy, ktoré nepriaznivo pôsobia na jeho psychické rozpoloženie, a v konečnom dôsledku na jeho celkový zdravotný stav“*.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním č. Spr. 3681/08 doručeným ústavnému súdu 24. septembra 2008, v ktorom predsedníčka vymenovala jednotlivé procesné úkony vykonané vo veci a v závere uviedla: *„K procesným úkonom vo veci musím konštatovať, že vec bola vybavovaná priebežne a mám za to, že súd konal bez prietáhov a sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná. S poukazom na uvedené si dovoľujeme navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby bola vzatá na vedomie skutočnosť, že súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi bez prietáhov.“*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Ústavný súd zistil, že vec ku dňu predloženia spisu ústavnému súdu nie je právoplatne skončená.

Ústavný súd zisťoval z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 98/2005 priebeh a stav konania. Po preštudovaní spisu skonštatoval, že Okresný súd Bratislava I v konaní o veci sťažovateľa, ktoré začalo jeho návrhom podaným 5. apríla 2005, uskutočňoval priebežne procesné úkony, medzi ktorými sa vyskytlo niekoľko krátkodobých období nečinností, a to v období od 23. júna 2005, keď došlo k rozšíreniu žaloby sťažovateľom, do 18. januára 2006, keď okresný súd pripustil zmenu žaloby (celkom 6 mesiacov). Ďalej okresný súd vo veci konal, ale v obdobiach od 31. júla 2006 do 13. októbra 2006, od 14. novembra 2006 do 6. marca 2007, od 20. marca 2007 do 12. októbra 2007, od 14. novembra 2007 do 6. februára 2007 a od 9. apríla 2008 vykazoval značné prestávky v konaní, na 18. september 2008 bolo nariadené pojednávanie, ktoré však bolo odročené na 13. november 2008.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov, v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru), je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodnutie o náhrade škody z dôvodu nesprávnej operácie. Ide o konanie, ktoré môže byť skutkovo zložitá najmä z dôvodu nutnosti znaleckého dokazovania Ústavný súd však nezistil, že doterajší priebeh konania bol poznamenaný prípadnou skutkovou zložitou veci. Po právnej stránke tvoria

návrhy tohto typu častú agendu okresných súdov, a preto vec nemožno považovať za právne zložitú.

Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd posudzoval, bolo správanie účastníka konania. Zo súdneho spisu vyplýva, že činnosť okresného súdu bola v období po podaní návrhu na začatie konania sústredená na posudzovanie procesných žiadostí sťažovateľa. V priebehu konania sťažovateľ viackrát menil a dopĺňal svoj návrh na začatie konania a jeho návrh obsahoval nedostatky, ktorými sa okresný súd musel zaoberať. Po zvážení týchto skutočností ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovi možno pričítať určitý podiel na namietanej dĺžke konania, pretože nedostatok procesného návrhu je okolnosťou, na ktorú ústavný súd musí prihliadať pri posudzovaní postupu všeobecného súdu.

Vo veci nielenže nebol vynesенý žiaden rozsudok, ale neuskutočnilo sa ani jedno pojednávanie, čo je ústavne neakceptovateľné.

Pokiaľ ide o hodnotenie postupu súdu, v posudzovanom prípade konanie okresného súdu nebolo plynulé a v jeho postupe sa vyskytli kratšie obdobia nečinnosti, ktoré ústavný súd posúdil s prihliadnutím na celkovú dĺžku a najmä stav konania ako zbytočné prietahy v konaní. Okresný súd Bratislava I neposkytol sťažovateľovi v konaní sp. zn. 16 C 98/2005 rýchlu a účinnú ochranu jeho práv podľa § 6 a §100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a preto ústavný súd rozhodol, že okresný súd v tomto konaní porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných

prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo veci samej (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 319,39 €, t. j. 100 000 Sk, čo odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa, prikázal okresnému súdu, ktorý jeho základné právo svojou čiastočnou nečinnosťou porušil, vo veci konať a na dovŕšenie nápravy porušenia základného práva priznal sťažovateľovi po zohľadnení všetkých okolností prípadu aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 350 € (bod 3 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil nárok na náhradu trov v sume 289,74 € za dva úkony právnej pomoci po 115,90 €, režijný paušál po 6,95 € a zvýšenie o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % 44,04 €, keďže právny zástupca je platcom dane z pridanej hodnoty. Za dva úkony vykonané v roku 2009 mu patrí odmena v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov v uplatnenej sume, celkovo 289,74 €. Ústavný súd mu preto priznal náhradu trov konania v uvedenej sume (body 4 a 5 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009